

Välfärden i Rydboholm

Ett ålderdomshem uppfördes 1905 - 06 på en kulle öster om kyrkan. Huset byggdes i två våningar av trä och med valmat sadeltak. Huvudfasaden mot söder indelades i fyra fält av fem vita lisener, vilka kontrasterade mot den i övrigt rödmålade fasaden. Over de mittersta väggfälten reste sig en frontespis med bruten kontur. De stora trepostfönstren, av 3-luftstyp med småspröjsade rutor överst, var ordnade i fyra fönsteraxlar. Fönstren omgavs av ganska breda, vita fönsterfoder, som var något förhöjda över fönstrens mitt. Byggnadens arkitektoniska utformning var influerad av nationalromantiken. Fasadens symmetriska indelning, med lisener och frontespisen, bar drag av karolinsk barockarkitektur. I frontespisens mjukt, brutna kontur och i utformningen av fönstren kan influenser från den, vid husets tillkomst, moderna jugendstilen spåras. I det inre fanns plats för 22 åldringar, men hemmet hade dock endast 12 intagna. Det bodde vanligen två personer i varje rum. Inredningen bestod, för varje intagen, av en säng och en byrå samt ofta en del egna möbler.

Mathållningen för de intagna kombinerades med matsservering, där anställda vid bolaget kunde äta. Även det intilliggande epidemisjukhuset försågs, då det var öppet, med mat från ålderdomshemmet. Mathållningen för de intagna var dock, enligt en äldre informant, inte alltför riklig: "Där hade bolaget en så snål människa att det var skam åt det..." Hon kunde skära korvskivorna så nära fingret att man kunde tro att hon skulle skära sig. Ålderdomshemmet kan ses som ett exempel på patriarkal välfärd, ordnad i bolagets regi. Ålderdomshemsbyggnadens karaktär av institution markerades genom de stora fönstren, vilka kan ses som ett utslag för hygienistiska idéer, och genom frontespisen. Även husets läge på en kulle i närheten av kyrkan, framhävde dess officiella status.

Ett epidemisjukhus uppfördes 1906 på höjden ovanför kyrkan. Kyrkan, ålderdomshemmet och epidemisjukhuset kom härigenom att bilda en liten institutionsregion i Rydboholm. Epidemisjukhuset uppfördes av trä, i en våning med valmat tak. Fasaden utformades på ett liknande sätt som ålderdomshemmet, men i mindre skala. Epidemisjukhusets inre rymde två salar, med plats för ett tiotal patienter. Det användes vid spanska sjukan och några andra epidemier. Uppförandet av ett särskilt epidemisjukhus kan ses som en yttring av hygienistiska idéer, som vann spridning under 1800-talets andra hälft. Genom att skilja de sjuka från den övriga befolkningen, försökte man förhindra smitt-spridning. På grund av trångboddheten i arbetarbostäderna torde detta ha varit mycket angeläget. Epidemisjukhuset i Rydboholm kan även ses som en form av patriarkalisk omvårdnad om de anställda. Bolaget hade dock också ett egenintresse av att arbetarna var friska, så att driften skulle kunna hållas igång kontinuerligt på fabriken. Byggnaden användes senare som församlingshem till kyrkan men tyvärr så revs det för några år sedan.

Foto Glenn Murberg

Så här såg epidemisjukhus/församlingshemmet ut strax innan rivningen. Enda som har tagits om hand är grundstenarna, som används till att laga kyrkomuren vid Kinnarumma kyrka.